

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

10. září 2009 *

Ve spojených věcech C-445/07 P a C-455/07 P,

jejichž předmětem jsou dva kasační opravné prostředky na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podané dne 28. září 2007 a 5. října 2007,

Komise Evropských společenství, zastoupená L. Flynnem, jako zmocněncem, ve spolupráci s A. Dal Ferrem, avvocato, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka) ve věci
C-445/07 P,

příčemž další účastníci řízení je:

Ente per le Ville Vesuviane, se sídlem v Neapoli (Itálie), zastoupená E. Sopranem, avvocato,

žalobkyně v prvním stupni,

* Jednací jazyk: italština.

a

Ente per le Ville Vesuviane, se sídlem v Neapoli (Itálie), zastoupená E. Sopranem, avvocato,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka) ve věci
C-455/07 P,

přičemž další účastníci řízení je:

Komise Evropských společenství, zastoupená L. Flynnem, jako zmocněncem, ve spolupráci s A. Dal Ferrem, avvocato, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet a J.-J. Kasel (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 12. února 2009,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Svým kasačním opravným prostředkem se Komise Evropských společenství domáhá zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 18. července 2007, *Ente per le Ville Vesuviane v. Komise* (T-189/02, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Soud zamítl námitku nepřípustnosti vznesenou Komisí.
- ² Svým kasačním opravným prostředkem se Ente per le Ville Vesuviane (dále jen „Ente“) domáhá zrušení napadeného rozsudku, kterým Soud zamítl její žalobu na neplatnost rozhodnutí Komise D (2002) 810111 ze dne 13. března 2002 o ukončení finanční pomoci z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) v rámci investic do infrastruktury v Kampánii (Itálie) týkající se integrovaného systému zhodnocení tří vesuvských vil pro turistické účely (dále jen „sporné rozhodnutí“).

Právní rámec

- ³ EFRR byl zřízen nařízením Rady (EHS) č. 724/75 ze dne 18. května 1975 (Úř. věst. L 73, s. 1, a – oprava – Úř. věst. L 110, s. 44), které bylo několikrát změněno a poté od 1. ledna 1985 nahrazeno nařízením Rady (EHS) č. 1787/84 ze dne 19. června 1984 (Úř. věst. L 169, s. 1). V roce 1988 byla úprava strukturálních fondů změněna nařízením Rady (EHS) č. 2052/88 ze dne 24. června 1988 o úkolech strukturálních fondů a jejich

účinnosti a o koordinaci mezi těmito činnostmi navzájem a mezi těmito činnostmi a operacemi Evropské investiční banky a jinými stávajícími finančními nástroji (Úř. věst. L 185, s. 9).

- 4 Dne 19. prosince 1988 vydala Rada nařízení (EHS) č. 4254/88, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 2052/88, pokud jde o Evropský fond pro regionální rozvoj (Úř. věst. L 374, s. 15). Nařízení č. 4254/88 nahradilo nařízení č. 1787/84. Bylo změněno nařízením Rady (EHS) č. 2083/93 ze dne 20. července 1993 (Úř. věst. L 193, s. 34).

- 5 Článek 12 nařízení č. 4254/88, nazvaný „Přechodné ustanovení“, stanoví:

„Části obnosů vyčleněné na pomoc projektům, které Komise schválila před 1. lednem 1989 v rámci EFRR a pro které nebyla nejpozději do 31. března 1995 podána Komisi závěrečná žádost o platbu, Komise automaticky uvolní nejpozději dne 30. září 1995, nejedná-li se o projekty, které jsou pozastaveny z právních důvodů.“ *(neoficiální překlad)*

Skutečnosti předcházející sporu

- 6 Skutkový základ sporu je popsán v bodech 4 až 16 napadeného rozsudku následovně:

„4 Žalobkyně je konsorciem tvořeným italským státem, regionem Kampánie, provincií Neapol a několika obcemi. Má právní subjektivitu podle veřejného práva. Byla

zřízena italským zákonem č. 578 ze dne 29. července 1971 za účelem zachování a zhodnocení architektonických celků, sestávajících z vesuvských vil vybudovaných v 18. století a venkovních lokalit (parky, zahrady a přilehlé budovy).

- 5 Podle informací, které uvedla žalobkyně a které Komise nezpochybnila, italský stát požádal v roce 1986 na žádost žalobkyně tuto instituci o finanční pomoc z EFRR za účelem uskutečnění investice do infrastruktury, jejímž předmětem je integrovaný systém zhodnocení vnitřního parku vily Favorita, zahrady vily Ruggiero a architektonického komplexu vily Campolieto. První z těchto vesuvských vil je ve vlastnictví italského státu. Zbývající dvě vily jsou ve vlastnictví žalobkyně.

- 6 Rozhodnutím K (86) 2029/120 ze dne 18. prosince 1986, určeným Italské republice, Komise poskytla finanční pomoc z EFRR (č. 86/05/04/054) v maximální výši 7,5 miliard italských lir (ITL) ve výši 50 % uznatelných výdajů na investice do infrastruktury v souvislosti s výše uvedeným systémem zhodnocení vil Campolieto, Favorita a Ruggiero pro turistické účely (dále jen „poskytující rozhodnutí“).

- 7 V tomto rozhodnutí byla žalobkyně označena jako příjemce podpory (třetí bod odůvodnění a článek 3) a zároveň jako subjekt odpovědný za žádost a za realizaci projektu (příloha rozhodnutí). Podle časového rámce uvedeného v příloze tohoto rozhodnutí období pro uplatnění výdajů souvisejících s realizací tohoto projektu začalo v lednu 1987 a skončilo v červnu 1990. Podle článku 4 uvedeného rozhodnutí mohla Komise snížit nebo zrušit pomoc z EFRR v případě nedodržení podmínek uvedených v tomto rozhodnutí, včetně těch, které se týkají časového rámce vymezeného pro realizaci projektu. Bylo stanoveno, že v takovémto případě Komise bude moci požadovat úplné nebo částečné vrácení podpory, která již byla vyplacena „příjemci rozhodnutí“. Ke snížení, zrušení nebo k žádosti o vrácení lze přistoupit teprve poté, co bylo příjemci umožněno, aby ve lhůtě stanovené za tímto účelem Komisí předložil své vyjádření“ (článek 4).

- 8 V rámci výkonu tohoto rozhodnutí a na základě žádosti italských orgánů byly v letech 1988 a 1990 vyplaceny dvě zálohy, každá ve výši tří miliard ITL.
- 9 Dopisem ze dne 29. března 1995 požádal italský stát o prodloužení lhůty pro podání žádostí o závěrečnou platbu, jejíž konec stanoví článek 12 nařízení č. 4254/88 na 31. března 1995, přičemž uvedl, že práce byly pozastaveny z „právních důvodů různé povahy“ nebo na základě „sporů s vyvlastněnými osobami“.
- 10 Dopisem ze dne 15. února 2000 italské orgány připomenuly, že požádaly o prodloužení výše uvedené lhůty. Krom toho požádaly o vyplacení nové zálohy v nejkratší možné lhůtě, přičemž uvedly, že výše do té doby vynaložených výdajů byla zřetelně vyšší než již vyplacené zálohy. Na podporu svých žádostí předložily Komisi zprávu ze dne 16. června 1999 vypracovanou na základě kontroly projektu, která byla provedena z jejich iniciativy. Tato zpráva obsahovala následující údaje: „datum ukončení plateb“ za práce týkající se vily Campolieto: 1994; „datum (skutečného) ukončení prací“ na vile Ruggiero: 1994, a „datum (skutečného) ukončení prací“ na „[první] části“ prací týkajících se vily Favorita: 1993. V rubrice nazvané „Právní důvody, které vedly k pozastavení plateb“, tato zpráva v souvislosti s vilou Campolieto uvádí, že „žádné právní problémy [neexistovaly]“. Pokud jde o vilu Ruggiero, zmiňovala se o „postupech evakuace zahrady uživatelů“. Pokud jde o dokončení prací týkajících se vily Favorita, zmiňovala se o „získání definitivní veřejné koncese a o odsunu ilegálních obyvatelů a kontejnerů, které jsou přístřeším pro oběti zemětřesení“. Dále tato zpráva uváděla, že případné nevyplacení pomoci Společenství „by [žalobkyni] mohlo způsobit závažné finanční těžkosti v případě, že by nenašla náhradu prostřednictvím jiného externího financování (například případné zařazení projektu do [rámce podpory Společenství] Kampánie 94/99), neboť [žalobkyně] nemě[la] vlastní zdroje, které by mohly nahradit výše uvedené zdroje“.

11 Dopisem ze dne 8. března 2001 podaly italské orgány žádost o vyplacení zůstatku.

12 Dopisem ze dne 12. října 2001 Komise italským orgánům oznámila návrh na ukončení finanční pomoci z EFRR. V tomto dopise nejprve poukázala na to, že ze spisu, který jí byl předán, nevyplyvá, že by události zmíněné ve zprávě ze dne 16. června 1999 (viz bod 10 výše) byly důvodem pro soudní řízení, a poté uvedla, že vzhledem k neexistenci právních důvodů ve smyslu článku 12 nařízení č. 4254/88 byla finanční pomoc ukončena na základě žádosti o platbu ze dne 9. dubna 1990, neboť tato byla poslední žádostí o platbu zaslanou před 31. březnem 1995. Upřesnila, že uplatněné výdaje byly odhadnuty jako uznatelné ve výši 2,8 miliard ITL, takže pomoc, kterou EFRR dluží, představuje 1,4 miliardy ITL. V důsledku toho stanovila výši částky, která má být vrácena, na 4,6 miliard ITL a stanovila uvolnění zůstatku ve výši 1,5 miliard ITL. Krom toho uvedla: 'Vzhledem k tomu, že ukončení může mít finanční dopad na konečného nebo konečné příjemce, důrazně Vás žádám, abyste zajistili, že tito budou patřičně informováni tak, aby se mohli vyjádřit ke skutečnostem, které byly zjištěny k jejich tíži a na kterých je založeno napadené rozhodnutí. Zdvořile Vás žádám o zaslání s tím souvisejících informací.' Krom toho vyzvala italské orgány, aby se ve lhůtě dvou měsíců vyjádřily v případě nesouhlasu s tímto návrhem na ukončení.

13 Dopisem ze dne 21. listopadu 2001 italské orgány odpověděly, že 'finanční dopad [vrácení části prvních dvou splátek pomoci ve výši 4,6 miliard ITL] na rozpočet konečného příjemce [...] [se ukázal] jako velmi tíživý, neboť příjemce použil zdroje již vyplacené Komisí pro účely úplné realizace stanovených prací v přesvědčení, že žádosti [...] o prodloužení lhůt [pro podání žádostí o závěrečnou platbu] bude vyhověno'. V této souvislosti tvrdily, že ze zprávy ze dne 16. června 1999 vyplývalo, že realizace projektu byla rozdělena do tří funkčních částí, z nichž pouze ta, která se týká dokončení prací na vile Favorita, zaznamenala zpoždění realizace, pro které italské orgány požádaly o přerušení lhůty pro podání žádosti o závěrečnou platbu. Naopak výdaje související s prvními dvěma částmi prací, které se týkají vil

Campolieto a Ruggiero, jež dosáhly výše 7 996 087 050 ITL, vznikly před 31. březnem 1995 a nebyly předmětem zvláštních žádostí o prodloužení.

- 14 Dopisem ze dne 13. března 2002 oznámila Komise italským orgánům své definitivní rozhodnutí ukončit dotčenou finanční pomoc na základě posledního výkazu výdajů, který jí byl zaslán před 31. březnem 1995, což bylo v souladu s tím, co uváděl návrh na ukončení ze dne 12. října 2001 [rozhodnutí D (2002) 810111, dále jen „napadené rozhodnutí“]. Toto rozhodnutí bylo italskými orgány zasláno žalobkyni faxem dne 9. dubna 2002.
- 15 V napadeném rozhodnutí poukázala Komise na to, že „vyjádření konečného příjemce [jí nebylo] doručeno“. Krom toho zdůraznila, že italské orgány nezpochybnily její odmítnutí uznat, že události zmíněné ve zprávě ze dne 16. června 1999 (viz výše bod 12) představovaly „právní důvody“ ve smyslu článku 12 nařízení č. 4254/88. Krom toho odůvodnila své zamítnutí jejich žádosti o uznání výdajů souvisejících se dvěma částmi prací (vila Campolieto a vila Ruggiero), které vznikly před 31. březnem 1995, které ale byly deklarovány po tomto datu, tím, že se žádost o prodloužení podaná těmito orgány dopisem ze dne 29. března 1995 týkala zůstatku finanční pomoci (1,5 miliardy ITL) jako celku. V této žádosti o prodloužení totiž nebylo upřesněno, že se vztahovala jen na určitou část prací, jak tvrdily italské orgány ve svém dopise ze dne 21. listopadu 2001.
- 16 V témže rozhodnutí Komise nakonec oznámila, že „ani [napadené] rozhodnutí, ani žádné ustanovení práva Společenství nebrání členskému státu rozhodnout z vlastní iniciativy o nevymáhání již vyplacených částek“. Krom toho doporučeným dopisem s doručenkou „formálně“ požádala italské orgány, aby informovaly konečného příjemce o napadeném rozhodnutí. V této souvislosti podotkla, že „pokud by

konečný příjemce [byl] bezprostředně a osobně dotčen [napadeným] rozhodnutím, může podat žalobu k Soudu ve lhůtě dvou měsíců prodloužené o [deset] dnů z důvodu vzdálenosti“.

Řízení před Soudem a napadený rozsudek

- 7 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 18. června 2002 podala Ente žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí.
- 8 Na podporu své žaloby Ente uvedla řadu žalobních důvodů, jež vycházejí z porušení článku 12 nařízení č. 4254/88, z porušení práva na obhajobu, z nedostatečného odůvodnění a na neprovedení šetření ze strany Komise.
- 9 Ve své žalobní odpovědi se Komise dovolávala nepřipustnosti žaloby, přičemž poukazovala na to, že Ente nebyla „bezprostředně dotčena sporným rozhodnutím“ ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES.
- 10 Napadeným rozsudkem Soud zamítl námitku nepřipustnosti vznesenou Komisí a prohlásil žalobu za přípustnou.
- 11 Soud nejprve připomenul podmínky, za nichž je možné fyzické nebo právnické osoby považovat za „bezprostředně dotčené rozhodnutím“ ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES, a poté rozhodl, že právní situace Ente se významně odlišuje od situace žalobců dotčených v několika rozsudcích Soudního dvora, které dospěly k závěru, že posledně uvedení žalobci nebyli bezprostředně dotčeni (viz rozsudky ze dne 2. května

2006, Regione Siciliana v. Komise, C-417/04 P, Sb. rozh. s. I-3881, a ze dne 22. března 2007, Regione Siciliana v. Komise, C-15/06 P, Sb. rozh. s. I-2591).

- 12 Zaprvé Soud v bodě 43 napadeného rozsudku zdůraznil, že na rozdíl od rozhodnutí o poskytnutí pomoci Společenství, o něž se jedná ve výše uvedených rozsudcích ze dne 2. května 2006 a ze dne 22. března 2007, Regione Siciliana v. Komise, ve kterých byl Regione Siciliana uveden pouze jako orgán odpovědný za žádost nebo jako orgán odpovědný za realizaci projektu, poskytující rozhodnutí dotčené v projednávané věci označuje ve svém článku 3 i ve svém třetím bodu odůvodnění Ente současně jako orgán odpovědný za realizaci projektu a jako příjemce pomoci Společenství.
- 13 Zadruhé v bodech 44 a 48 napadeného rozsudku uvedl, že italské orgány v projednávaném případě jasně vyjádřily svůj úmysl nezasáhnout na podporu příjemce za účelem zmírnění finančních dopadů případného snížení pomoci Společenství, takže možnost, že by Italská republika převzala k tíži svého rozpočtu finanční náklady odpovídající částce zrušeného financování Společenství, byla čistě teoretická.
- 14 V bodech 51 a 52 napadeného rozsudku Soud dodal, že v na rozdíl od situace žalobkyně ve věci SLIM Sicilia v. Komise (usnesení Soudu ze dne 6. června 2002, T-105/01, Recueil, s. II-2697) byla žalobkyně v projednávaném případě v poskytujícím rozhodnutí jmenovitě označena jako příjemce pomoci Společenství a výslovně oprávněna předložit Komisi vyjádření před přijetím jakéhokoli konečného rozhodnutí. Nezbytnost zajistit soudní ochranu takto přiznaných procesních záruk potvrzuje právo žalobkyně být považována za aktivně legitimovanou pro podání žaloby proti spornému rozhodnutí.
- 15 Pokud jde o věc samu, Soud zamítl z důvodů uvedených v bodech 62 až 77, v bodech 87 až 100 a v bodě 101 napadeného rozsudku všechny tři žalobní důvody, které uplatnila Ente, jako neopodstatněné.

Návrhová žádání účastníků řízení o kasačních opravných prostředcích

Kasační opravný prostředek podaný Komisí (věc C-445/07 P)

16 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž se žaloba na neplatnost podaná Ente prohlašuje za přípustnou;
- prohlásil za nepřipustnou žalobu na neplatnost, kterou proti spornému rozhodnutí podala Ente;
- uložil Ente náhradu nákladů řízení.

17 Ente navrhuje, aby Soudní dvůr:

- spojil věc C-445/07 P, ve které je Komise navrhovatelkou kasačního opravného prostředku, s věcí C-455/07 P, ve které je Ente navrhovatelkou kasačního opravného prostředku, neboť obě tyto věci spolu objektivně a subjektivně souvisejí;
- prohlásil kasační opravný prostředek Komise za neopodstatněný a zamítl jej;

- vyhověl kasačnímu opravnému prostředku Ente podanému ve věci C-455/07 P v souladu s návrhovými žádáními uvedenými v tomto kasačním opravném prostředku;
- uložil Komisi náhradu nákladů obou řízení o kasačním opravném prostředku a řízení v prvním stupni ve věci T-189/02.

Kasační opravný prostředek podaný Ente (věc C-455/07 P)

18 Ente navrhuje, aby Soudní dvůr:

- v souladu s návrhovými žádáními, která jsou uvedena výše, částečně zrušil napadený rozsudek, a v důsledku toho prohlásil sporné rozhodnutí za neplatné;
- podpůrně v souladu s návrhovými žádáními, která jsou uvedena výše, částečně zrušil napadený rozsudek a vrátil věc Soudu, aby rozhodl o meritu sporu ve světle pokynů, které mu poskytne Soudní dvůr;
- uložil Komisi náhradu nákladů jak tohoto řízení, tak řízení v prvním stupni ve věci T-189/02.

19 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- prohlásil kasační opravný prostředek podaný Ente proti napadenému rozsudku za nepřípustný nebo za neopodstatněný;
- uložil Ente náhradu nákladů tohoto řízení a řízení v prvním stupni.

20 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 12. března 2008 byly věci C-445/07 P a C-455/07 P spojeny pro účely ústní části řízení, jakož i rozsudku.

Ke kasačním opravným prostředkům

Ke kasačnímu opravnému prostředku ve věci Komise v. Ente (C-445/07 P)

Argumentace účastníků řízení

21 Úvodem má Komise za to, že podle čl. 56 prvního pododstavce statutu Soudního dvora má právo podat kasační opravný prostředek proti napadenému rozsudku v rozsahu, v němž Soud rozhodl o překážce řízení, která se týká otázky nepřípustnosti žaloby, i přesto, že měla úspěch ve věci, neboť napadený rozsudek zamítl žalobu podanou Ente jako neopodstatněnou.

- 22 V této souvislosti Komise upřesňuje, že rozsudky ze dne 26. února 2002, Rada v. Boehringer (C-23/00 P, Recueil, s. I-1873), a ze dne 22. února 2005, Komise v. max. mobil (C-141/02 P, Sb. rozh. s. I-1283), jsou použitelné i na ni, i když vznesla námitku nepřipustnosti v rámci své žalobní odpovědi, a ne samostatným podáním, jak stanoví čl. 114 odst. 1 jednacího řádu Soudu.
- 23 Na podporu svého kasačního opravného prostředku Komise uplatňuje jediný důvod, kterým se domáhá konstatování, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že se v projednávané věci odchýlil od ustálené judikatury Soudního dvora týkající se pojmu „bezprostředně dotčená osoba“, který je uveden v čl. 230 čtvrtém pododstavci ES.
- 24 Soud podle Komise nesprávně vyzdvihl některé skutečnosti, které odlišují situaci Ente od situace, ve které se nacházely žalobkyně ve výše uvedených rozsudcích ze dne 2. května 2006 a ze dne 22. března 2007, Regione Siciliana v. Komise.
- 25 Komise má nejprve za to, že okolnost, že Ente byla jmenovitě označena poskytujícíím rozhodnutím jako konečný příjemce pomoci Společenství, na rozdíl od žalobkyň ve výše uvedených rozsudcích ze dne 2. května 2006 a ze dne 22. března 2007, Regione Siciliana v. Komise, které jsou v poskytujícíím rozhodnutí uváděny jako orgán odpovědný za žádost, respektive jako orgán odpovědný za realizaci projektu, nemůže být zohledněna pro účely určení „bezprostředního“ dopadu ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES.
- 26 Navíc rozlišení, které provedl Soud mezi konečným příjemcem a osobou zodpovědnou za projekt, je v rozporu s logikou a terminologií režimu strukturálních fondů, která je založena na úzkém vzájemném vztahu mezi těmito dvěma funkcemi. V této souvislosti Komise připomíná, že příjemce pomoci poskytnuté členskému státu má právo dostat tuto pomoc ne na základě rozhodnutí Společenství, nýbrž pouze na základě účinku vnitrostátních předpisů přijatých v návaznosti na toto rozhodnutí.

27 Dále je pro účely přezkumu přípustnosti žaloby na základě čl. 230 čtvrtého pododstavce ES nerelevantní skutečnost, že v projednávaném případě italské orgány vyjádřily svůj záměr přenést finanční důsledky sporného rozhodnutí na konečného příjemce. Podle Komise totiž pouhá existence posuzovací pravomoci členských států, kterým je toto rozhodnutí určeno, v souvislosti s jeho provedením, stačí pro vyloučení toho, že by uvedené rozhodnutí mohlo mít bezprostřední dopad na osoby, které nejsou jeho adresáty [viz zejména výše uvedené usnesení Soudu SLIM *Sicilia v. Komise* a usnesení ze dne 8. července 2004, *Regione Siciliana v. Komise*, T-341/02, Sb. rozh. s. II-2877].

28 Komise konečně tvrdí, že se Soud tím, že Ente v bodě 52 napadeného rozsudku přiznal aktivní legitimaci z důvodu nezbytnosti zajistit jí účinnou soudní ochranu procesních záruk, které jí přiznává poskytující rozhodnutí, dostal do rozporu s ustálenou judikaturou Soudního dvora, podle které není možné ve jménu zásady účinné soudní ochrany přiznat fyzické nebo právnické osobě, která nesplňuje podmínky uvedené v čl. 230 čtvrtém pododstavci ES, právo podat žalobu na neplatnost aktu Společenství, jehož není adresátem (viz rozsudky ze dne 25. července 2002, *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada*, C-50/00 P, Recueil, s. I-6677, a ze dne 1. dubna 2004, *Komise v. Jégo-Quéré*, C-263/02 P, Recueil, s. I-3425).

29 Podle téže judikatury je věcí členských států stanovit systém procesních prostředků a řízení, který umožní zajistit dodržování práva na účinnou soudní ochranu. V důsledku toho se měla Ente domáhat neplatnosti sporného rozhodnutí u vnitrostátních soudů tím, že by je vyzvala, aby podle článku 234 ES předložily předběžnou otázku týkající se platnosti.

30 Ente má naopak za to, že Soud právem rozhodl, že je „bezprostředně dotčenou osobou“ ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES.

31 Pokud jde nejprve o postavení příjemce finanční pomoci Společenství, Ente má za to, že z výkladu *a contrario* bodu 67 výše uvedeného usnesení Soudu ve věci Regione Siciliana v. Komise jasně vyplývá, že konečný příjemce finanční pomoci je bezprostředně dotčen rozhodnutím, kterým se ruší nebo snižuje uvedená pomoc. Tento výklad je v souladu s judikaturou v oblasti státních podpor, podle níž příjemci podpor zakázaných nebo snížených rozhodnutími Komise jsou bezprostředně dotčeni těmito rozhodnutími a jsou aktivně legitimováni k podání žaloby směřující k jejich zrušení podle čl. 230 čtvrtého pododstavce ES (viz zejména rozsudky ze dne 19. října 2000, Itálie a Sardegna Lines v. Komise, C-15/98 a C-105/99, Recueil, s. I-8855, body 34 až 36, a ze dne 29. dubna 2004, Itálie v. Komise, C-298/00 P, Recueil, s. I-4087, bod 39).

32 Ente má za to, že logika režimu strukturálních fondů, na kterou poukazuje Komise, je v rámci přezkumu projednávaného kasačního opravného prostředku nerelevantní, neboť normy kodifikující zásadu splynutí mezi funkcemi zodpovědného orgánu a konečného příjemce byly použitelné pro programová období následující po programovém období, o které se jedná v projednávané věci. V tomto kontextu je dále zbytečné odkazovat na vnitrostátní ustanovení přijatá po vydání rozhodnutí o poskytnutí finanční pomoci, neboť takováto opatření nemohou mít ani nejmenší dopad na právo, které Komise přiznala Ente jakožto příjemci dotčené pomoci.

33 Ente dále odmítá argumentaci Komise, pokud jde o existenci diskreční pravomoci italských orgánů. V této souvislosti zejména tvrdí, že úvahy Soudu jsou založeny na tom, že sporné rozhodnutí mělo za následek, kromě vzniku povinnosti vrátit neoprávněně vyplacené částky, zánik závazku vyplatit původně poskytnutou, ale ještě nevyplacenou částku. Takovýto zánik finančního závazku ale vyvolal přímé účinky vůči Ente, která je příjemcem financování, aniž by byl nezbytný odpovídající zásah italských orgánů nebo vnitrostátního práva.

34 V každém případě vyplývá z výše uvedeného usnesení Soudu ve věci Regione Siciliana v. Komise i ze stanoviska generálního advokáta Ruize-Jaraba Colomera ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek ze dne 2. května 2006, Regione Siciliana v. Komise, že pokud má posuzovací pravomoc vnitrostátních orgánů teoretickou povahu, protože neexistuje žádná pochybnost, pokud jde o vůli vnitrostátních orgánů pověřených provedením rozhodnutí Společenství, je žalobce bezprostředně dotčen. O tento případ

se podle Ente jedná v projednávané věci, neboť italské orgány Komisi ve svém dopise ze dne 21. listopadu 2001 oficiálně oznámily svůj záměr vymáhat od Ente částky, které mají být vráceny Komisi v případě přijetí rozhodnutí o ukončení pomoci. V důsledku toho neexistovala žádná autonomní vůle uvedených orgánů, která by mohla zasáhnout mezi sporné rozhodnutí a jeho dopad na příjemce finanční pomoci.

35 Pokud jde konečně o úvahy sledované Soudem ohledně zásady účinné soudní ochrany, Ente připomíná, že podle poskytujícího rozhodnutí má právo být vyslechnuta a že toto právo bylo porušeno Komisí v rámci přijetí sporného rozhodnutí. Existence tohoto práva dále svědčí o založení bezprostředního právního vztahu mezi rozhodnutím Komise a postavením Ente.

36 Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, Soud tím, že uznal přípustnost žaloby v prvním stupni, v žádném případě neměl v úmyslu vytvořit mimořádný soudní opravný prostředek, nýbrž správně použil článek 230 ES.

37 Ente zdůrazňuje, že opravný prostředek navrhovaný Komisí, směřující k určení neplatnosti sporného rozhodnutí u italských soudů s tím, že jim má být navrženo, aby podle článku 234 ES předložily předběžnou otázku, ve skutečnosti vede k nepřipustnosti tohoto řízení. Podle ustálené judikatury (rozsudky ze dne 14. prosince 1962, *Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes* a další v. Rada, 16/62 a 17/62, *Recueil*, s. 901, a výše uvedený rozsudek *Unión de Pequeños Agricultores*) je totiž pravomoc Soudního dvora v rámci čl. 234 prvního pododstavce písm. b) ES omezena pouze na akty normativní nebo obecně závazné povahy. Sporné rozhodnutí jakožto akt, který má individuálně závaznou povahu, proto nemůže být předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

38 Krom toho bylo-li by připuštěno, že se žalobkyně může před vnitrostátními soudy bránit výkonu sporného rozhodnutí tím, že bude namítat jeho protiprávnost,

znamenaloby to, že jí lze přiznat možnost obejít konečnou povahu, kterou toto rozhodnutí má vůči ní po uplynutí lhůt pro podání žaloby, které jsou uvedeny v čl. 230 pátém pododstavci ES.

Závěry Soudního dvora

³⁹ Úvodem je třeba připomenout, že podle čl. 56 druhého pododstavce statutu Soudního dvora může opravný prostředek podat kterýkoli účastník řízení, jehož návrhovému žádání nebylo zcela nebo zčásti vyhověno.

⁴⁰ Podle ustálené judikatury je kasační opravný prostředek podaný proti rozsudku Soudu přípustný v rozsahu, v němž Soud zamítl námitku nepřipustnosti vznesenou účastníkem řízení proti žalobě, i když Soud ve stejném rozsudku zamítl tuto žalobu jako neopodstatněnou (výše uvedené rozsudky Rada v. Boehringer, bod 50; Komise v. max.mobil, body 50 a 51, a rozsudek ze dne 7. června 2007, Wunenburger v. Komise, C-362/05 P, Sb. rozh. s. I-4333, bod 37).

⁴¹ V projednávaném případě je nesporné, že Komise vznesla, jak vyplývá z bodu 23 napadeného rozsudku, námitku nepřipustnosti v řízení před Soudem, že tato námitka byla zamítnuta v bodě 53 tohoto rozsudku a že uvedený rozsudek zamítl žalobu Ente jako neopodstatněnou.

⁴² K tomu, aby mohlo být rozhodnuto o opodstatněnosti kasačního opravného prostředku podaného Komisí, je důležité zdůraznit, že na základě čl. 230 čtvrtého pododstavce ES má regionální nebo místní celek možnost v rozsahu, v němž má právní subjektivitu na základě vnitrostátního právního řádu, podat žalobu proti rozhodnutím, která jsou mu určena, i proti rozhodnutím, která, byť vydána ve formě nařízení nebo rozhodnutí určeného jiné osobě, se ho bezprostředně a osobně dotýkají (viz rozsudky ze dne

22. listopadu 2001, *Nederlandse Antillen v. Rada*, C-452/98, Recueil, s. I-8973, bod 51, a ze dne 10. dubna 2003, *Komise v. Nederlandse Antillen*, C-142/00 P, Recueil, s. I-3483, bod 59).

43 Vzhledem k tomu, že sporné rozhodnutí bylo oznámeno Komisí Italské republiky, je nutno ověřit, zda je Ente oprávněna podat žalobu na neplatnost proti uvedenému rozhodnutí, a zejména zda je tímto rozhodnutím bezprostředně a osobně dotčena.

44 Protože nebylo zpochybněno, že Ente byla sporným rozhodnutím osobně dotčena, přezkum Soudu se omezil na otázku bezprostředního dotčení.

45 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že podmínka uvedená v čl. 230 čtvrtém pododstavci ES, podle které fyzická nebo právnická osoba musí být bezprostředně dotčena rozhodnutím, které je předmětem žaloby, vyžaduje splnění dvou kumulativních podmínek, a to zaprvé, aby napadené opatření Společenství bezprostředně zakládalo následky pro právní postavení jednotlivce, a zadruhé, aby jeho adresátům pověřeným jeho provedením neponechávalo žádnou volnost uvážení, a naopak, aby toto provedení bylo čistě automatické povahy a vyplývalo výlučně z úpravy Společenství, aniž by bylo třeba použít další zprostředkující předpisy (viz rozsudky ze dne 5. května 1998, *Glencore Grain v. Komise*, C-404/96 P, Recueil, s. I-2435, bod 41; ze dne 29. června 2004, *Front national v. Parlament*, C-486/01 P, Sb. rozh. s. I-6289, bod 34; výše uvedené rozsudky ze dne 2. května 2006, *Regione Siciliana v. Komise*, bod 28, a ze dne 22. března 2007, *Regione Siciliana v. Komise*, bod 31).

46 Totéž platí, pokud je možnost adresátů nevyhovět dotčenému aktu čistě teoretická a o jejich vůli vyvodit z tohoto aktu příslušné důsledky není žádných pochyb (rozsudek ze dne 5. května 1998, *Dreyfus v. Komise*, C-386/96 P, Recueil, s. I-2309, bod 44; viz rovněž v tomto smyslu rozsudek ze dne 17. ledna 1985, *Piraiiki-Patraiki a další v. Komise*, Recueil, s. 207, body 8 až 10).

- 47 Pokud jde o první kritérium, Soudní dvůr již rozhodl, že je-li v rozhodnutí o poskytnutí finanční pomoci Společenství označen regionální nebo místní celek jako orgán odpovědný za realizaci projektu EFRR, neznamená to, že sám tento celek je nositelem práva na uvedenou pomoc (výše uvedené rozsudky ze dne 2. května 2006, Regione Siciliana v. Komise, body 29 a 30, a ze dne 22. března 2007, Regione Siciliana v. Komise, bod 32).
- 48 Krom toho skutečnost, že je tento celek uveden jako orgán odpovědný za žádost o finanční pomoc, rovněž nemá za následek to, že by ho uvedla do bezprostředního vztahu s pomocí Společenství, o které poskytující rozhodnutí upřesňuje, že o ni požádal dotýčný členský stát a že byla dotýčnému členskému státu poskytnuta (výše uvedený rozsudek ze dne 22. března 2007, Regione Siciliana v. Komise, bod 36).
- 49 V projednávaném případě z bodu 4 napadeného rozsudku vyplývá, že Ente byla zřízena italským zákonem za účelem zachování a zhodnocení určitých architektonických celků v regionu Kampánie, že představuje sdružení různých italských veřejnoprávních celků, mezi nimi i italský stát, a že s ní Komise není žádným způsobem spojena.
- 50 Krom toho z bodu 5 uvedeného rozsudku vyplývá, že žádost o pomoc z EFRR na realizaci zamýšlených infrastrukturních opatření Ente podala Komisi Italská republika a že pomoc byla Komisí poskytnuta tomuto členskému státu.
- 51 Za těchto podmínek, jak v bodě 50 svého stanoviska uvedla rovněž generální advokátka, musí být za nositele práva na dotčenou pomoc považována Italská republika jakožto adresát sporného rozhodnutí.

- 52 Krom toho z napadeného rozsudku nevyplývá, že byla Ente povinna na základě samotného sporného rozhodnutí nebo jakéhokoli ustanovení práva Společenství, jehož úkolem je upravovat účinek tohoto rozhodnutí, vrátit částku, která odpovídá vyšší zůstatku pomoci Společenství, u níž finanční závazek zanikl.
- 53 Naopak, z bodu 7 napadeného rozsudku vyplývá, že Komise ve sporném rozhodnutí výslovně vyhradila Italské republice možnost nevymáhat z vlastní iniciativy vrácení již vyplacených částek od příjemců finanční pomoci.
- 54 Z toho vyplývá, na rozdíl od toho, jak rozhodl Soud v bodě 43 napadeného rozsudku, že pouze okolnost, že Ente byla jmenovitě uvedena ve třetím bodě odůvodnění a v článku 3 poskytujícího rozhodnutí jako příjemce pomoci Společenství, nemůže odlišit právní situaci Ente od právní situace celků dotčených ve věcech, ve kterých byly vydány výše uvedené rozsudky ze dne 2. května 2006 a ze dne 22. března 2007, Regione Siciliana v. Komise, a neznamená proto, že samotná Ente je nositelem práva na uvedenou pomoc.
- 55 Pokud jde o druhé kritérium bezprostředního dotčení, z judikatury uvedené v bodě 45 tohoto rozsudku vyplývá, že je splněno, pokud je opatření Společenství automatické povahy a pokud jeho provedení vyplývá výlučně z úpravy Společenství, aniž by bylo třeba použít další zprostředkující předpisy.
- 56 V projednávaném případě samotná skutečnost, že italské orgány vyjádřily svůj záměr vymáhat částky neoprávněně vyplacené Ente, představuje vyjádření existence jejich autonomní vůle, aniž by v této souvislosti existovaly povinnosti na základě práva Společenství.

- 57 Z toho vyplývá, na rozdíl od toho, jak rozhodl Soud v bodech 46 až 48 napadeného rozsudku, že okolnost, že italské orgány vyjádřily v dopise adresovaném Komisi svůj záměr přenést na Ente finanční důsledky případného rozhodnutí Komise o zrušení pomoci Společenství, nestačí pro prokázání bezprostředního zájmu, který vyžaduje čl. 230 čtvrtý pododstavec ES.
- 58 Soudní dvůr sice výjimečně judikoval, že i přes neexistenci prováděcích opatření přijatých na vnitrostátní úrovni může být žalobce „bezprostředně dotčen“ ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES, pokud další faktory, mezi nimi čistě teoretická možnost nevyhovět spornému rozhodnutí, umožní dospět k existenci bezprostředního zájmu (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Dreyfus v. Komise, body 47 a 52, a Piraiki-Patraiki a další v. Komise, body 7 a 9 až 10).
- 59 Nicméně je třeba konstatovat, že tato judikatura není použitelná na projednávanou věc.
- 60 Jak totiž zdůraznila generální advokátka v bodě 64 svého stanoviska, zjištění Soudu nestačí pro vyvození závěru o pozdějším jednání adresáta sporného rozhodnutí. Bezprostřední dotčenost Ente nelze vyvodit z prostého právně nezávazného oznámení italských orgánů o jejich záměru vymáhat od ní podporu, zejména pokud nelze vyloučit, že zvláštní okolnosti mohou Italskou republiku, která má účast na Ente, vést k tomu, že upustí od zpětného vymáhání dotčené podpory od poslední uvedené.
- 61 Nerelevantní je rovněž judikatura v oblasti státních podpor, kterou cituje Ente v rámci svého kasačního opravného prostředku. Na rozdíl od obecné praxe, kterou se Komise řídí v oblasti státních podpor prohlášených za neslučitelné se společným trhem, v níž rozhodnutí obsahují ustanovení, kterými se členským státům ukládá povinnost vymáhat neoprávněně vyplacené částky od příjemců podpory, sporné rozhodnutí, jak

již bylo připomenuto v bodě 52 tohoto rozsudku, dotyčného členskému státu vůbec neuložilo povinnost vymáhat tyto částky od konečných příjemců.

62 Na rozdíl od toho, co tvrdí Ente, není v tomto ohledu rovněž možné postavit povinnost informovat konečného příjemce na roveň takovéto povinnosti.

63 Z výše uvedeného vyplývá, že Ente nebyla sporným rozhodnutím „bezprostředně dotčena“ ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES, a že její žaloba u Soudu byla tudíž nepřijatelná.

64 Tento závěr není zpochybněn argumentem, který uvedl Soud v bodu 52 napadeného rozsudku, podle kterého nezbytnost zajistit soudní ochranu procesních záruk přiznaných Ente, zejména záruky být výslovně oprávněn předložit své vyjádření Komisi, potvrzuje, že jí musí být přiznána aktivní legitimace k podání žaloby proti rozhodnutí Komise.

65 Jednotlivci totiž sice musí mít nárok na účinnou soudní ochranu práv, která jim přiznává právní řád Společenství (výše uvedené rozsudky *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada*, bod 39; *Komise v. Jégo-Quéré*, bod 29, a ze dne 22. března 2007, *Regione Siciliana v. Komise*, bod 39), dovolávání se práva na takovou ochranu nicméně nemůže zpochybnit podmínky stanovené v článku 230 ES.

66 Podle ustálené judikatury musí být soudní ochrana fyzických a právnických osob, které nemohou z důvodu podmínek přípustnosti stanovených v čl. 230 čtvrtém pododstavci ES přímo napadnout takové akty Společenství, jako je sporné rozhodnutí, účinně zajištěna procesními prostředky před vnitrostátními soudy. Tyto soudy jsou v souladu se zásadou loajální spolupráce upravenou v článku 10 ES povinny v co

největším možném rozsahu vykládat a uplatňovat vnitrostátní procesní pravidla upravující podání žaloby takovým způsobem, který umožňuje uvedeným osobám napadnout soudní cestou legalitu všech rozhodnutí a jiných vnitrostátních opatření týkajících se použití vůči nim takového aktu Společenství, jako je dotčený akt, tím, že se budou dovolávat neplatnosti tohoto aktu a přivedou tak tyto soudy k tomu, aby se dotázaly Soudního dvora prostřednictvím předběžných otázek (viz výše uvedené rozsudky *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada*, body 40 až 42; *Komise v. Jégo-Quéré*, body 30 až 32, a ze dne 22. března 2007, *Regione Siciliana v. Komise*, bod 39).

- ⁶⁷ V důsledku toho se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že Ente je sporným rozhodnutím bezprostředně dotčena. Napadený rozsudek musí tedy být zrušen.

K přípustnosti žaloby Ente

- ⁶⁸ V souladu s čl. 61 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora může Soudní dvůr v případě zrušení rozhodnutí Soudu buď vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Soudu k rozhodnutí.
- ⁶⁹ V projednávané věci má Soudní dvůr za to, že disponuje všemi poznatky nezbytnými pro to, aby sám rozhodl o přípustnosti žaloby podané Ente k Soudu.
- ⁷⁰ Z důvodů uvedených v bodech 49 až 66 tohoto rozsudku nemůže být Ente považována za bezprostředně dotčenou sporným rozhodnutím.

- 71 Za těchto podmínek je třeba odmítnout žalobu Ente podanou k Soudu jako nepřijatelnou.

Ke kasačnímu opravnému prostředku Ente v. Komise (věc C-455/07 P)

- 72 S ohledem na nepřijatelnost žaloby Ente podané k Soudu je kasační opravný prostředek Ente týkající se napadeného rozsudku v rozsahu, ve kterém Soud rozhodl o opodstatněnosti žaloby, bezpředmětný, takže jej není namístě přezkoumávat.

K nákladům řízení

- 73 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 téhož jednacího řádu, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Ente neměla ve věci úspěch, je důvodné uložit posledně uvedené náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) **Rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 18. července 2007, Ente per le Ville Vesuviane v. Komise (T-189/02), se zrušuje v rozsahu, v němž prohlásil za přijatelnou žalobu podanou Ente per le Ville Vesuviane na neplatnost rozhodnutí Komise D (2002) 810111 ze dne 13. března 2002 o ukončení finanční pomoci z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) v rámci investic do infrastruktury v Kampánii (Itálie) týkající se integrovaného systému zhodnocení tří vesuvských vil pro turistické účely.**

- 2) **Žaloba Ente per le Ville Vesuviane na neplatnost uvedeného rozhodnutí se odmítá jako nepřijatelná.**
- 3) **Není namístě rozhodnout o kasačním opravném prostředku podaném Ente per le Ville Vesuviane.**
- 4) **Ente per le Ville Vesuviane se ukládá náhrada nákladů tohoto řízení, jakož i nákladů spojených s řízením v prvním stupni.**

Podpisy.